

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

LISPERSTEENWEG (SG_R3_NET_11)

LIER

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Lispersteenweg” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van het gevoerde overleg met de betrokken lokale besturen.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Lier

Provincie(s): Antwerpen

Ligging: Het signaalgebied ligt ten oosten van de Lispersteenweg tussen de Spoorweglei, de Kleine Nete en de Rijenweg.

Bekken: Netebekken

Betrokken waterlopen: Lisperloop (niet geclassieerd) en Kleine Nete (categorie 0)

Oppervlakte: 3,77 ha

Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Het signaalgebied kent de gewestplanbestemming woongebied en valt binnen de contour van het RUP kleinstedelijk gebied Lier. Deze zone is echter niet meegenomen (voor ontwikkeling) omwille van de waterhuishouding. Dwars door het gebied loopt een gewestplantracé voor een omleidingsweg (art. 8.3.2: aan te leggen hoofdverkeersweg). Het tracé sluit evenwel niet aan op de gewestwegen, enkel op lokale wegen. Uit navraag bij het Agentschap Wegen en Verkeer bleek dat deze ringsluiting niet meer aan de orde is.

Globale beschrijving:

In het signaalgebied liggen enkele vijvers die niet in gebruik zijn. De rest is braakliggend terrein. De vijvers ontstonden bij de afgraving van het gebied om de spoorwegberm aan te leggen.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 12/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering van het Netebekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Omwille van de grote tot middelgrote kans op overstromingen volgens de overstromingsgevaarkaart, de ligging in een lokale depressie en de aanwezigheid van de vijvers waarnaar het regenwater van de omliggende tuinen afwatert, is een alternatieve invulling te overwegen. Het betreft een voldoende groot (> 2ha ha) aaneengesloten niet ontwikkeld woongebied.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. Het signaalgebied wordt afgebakend als het niet-bebouwde deel van de harde gewestplanbestemmingen.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

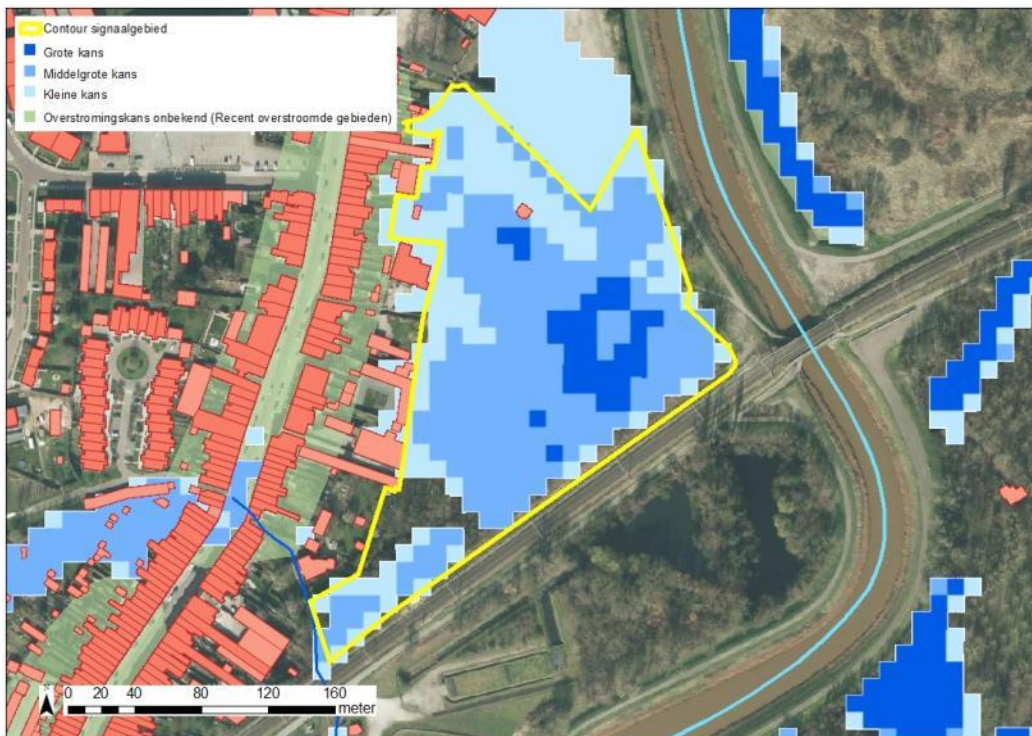
Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Het signaalgebied kent een middelgrote tot grote overstromingskans.

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Hiervoor werden kaarten met klimaatprojectie opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3]. Deze kaarten geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

De betrokken waterloop maakt echter geen deel uit van de ORBP-studie. Bijgevolg is er geen klimaattoets beschikbaar.

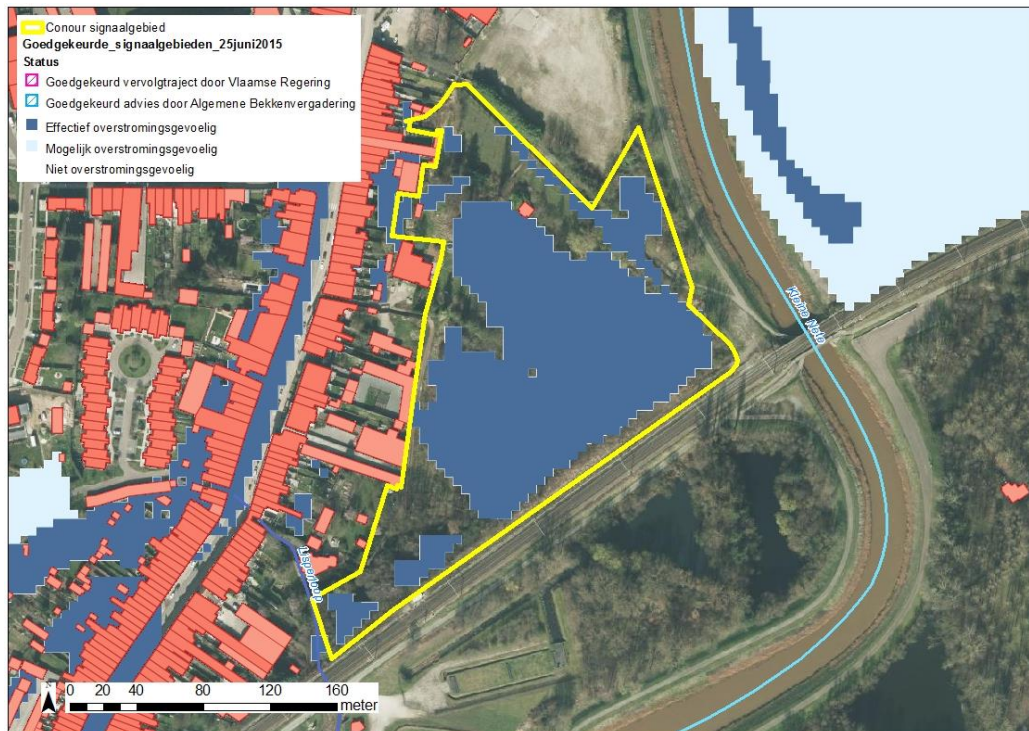
^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

3.2 Bespreking watersysteem

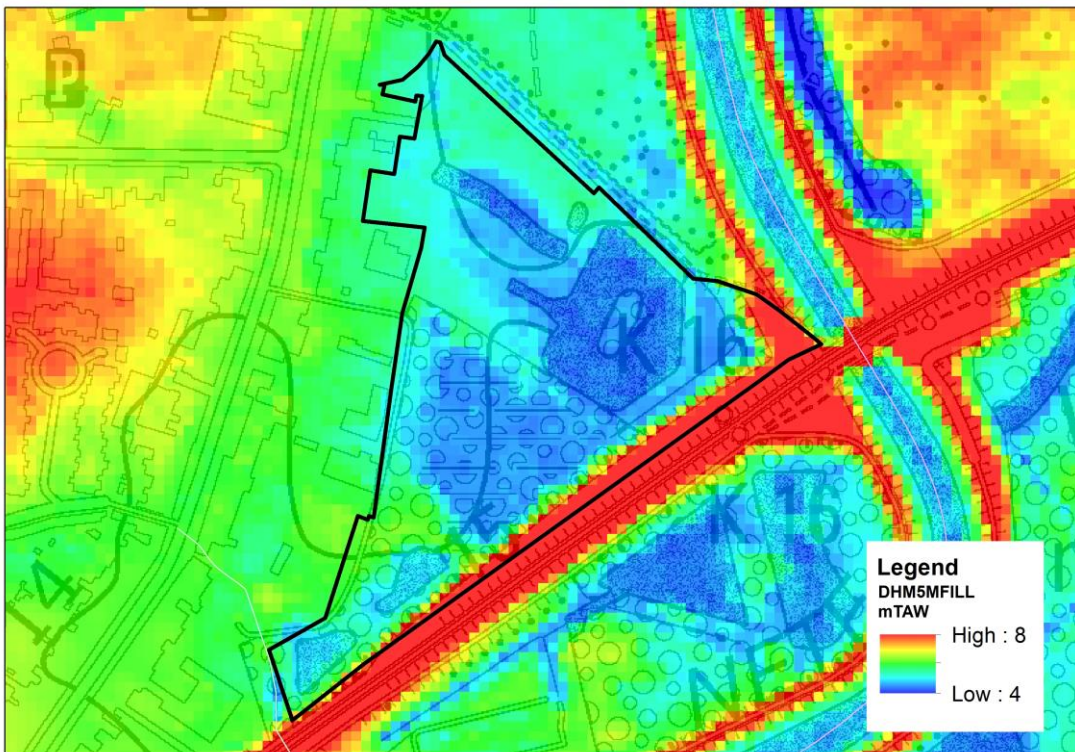
Het signaalgebied kent een middelgrote tot grote kans op overstromingen volgens overstromingsgevaarkaart. Het is gelegen in een van nature overstroombaar gebied (NOG) en behoort dus ontegensprekelijk tot de (historische) alluviale vallei van de Kleine Nete en de Lisperloop.

Door indijking van de Kleine Nete en ophogingen voor de aanleg van de spoorwegberm is het gebied afgesloten van zijn waterloop. Nietemin toont het digitaal hoogtemodel nog steeds duidelijk dat het signaalgebied wordt gekenmerkt door een lokale depressie. Afstroming van het signaalgebied gebeurt voor het noordoostelijk deel van het signaalgebied richting de Kleine Nete en voor het zuidwestelijk deel van het signaalgebied naar de Lisperloop.

Centraal in het gebied zijn enkele vijvers gelegen. Volgens de stad Lier deden ze ooit dienst als open lucht zwembad. Nu zijn de vijvers belangrijk voor de opvang van het regenwater van de tuinen langs de Lispersteenweg. De aanduiding 'antropogeen' op de bodemkaart wijst op de sterke vergravingen in het gebied. De bodemassociatiekaart wijst op natte alluviale gronden zonder bodemprofiel.

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

Figuur : Digitaal Hoogtemodel (bron: mercator)

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

Vanuit de functie als buffering van regenwater in de vijvers en als effectief overstromingsgevoelig gebied is het aangewezen het gebied niet te ontwikkelen.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

In het GRS Lier kwam dit gebied in aanmerking voor de ontwikkeling van inbreidingsprojecten. Binnen het Kleinstedelijk gebied Lier is deze zone niet meegenomen omwille van de waterhuishouding. De stad Lier meldt dat voor het noordelijk gedeelte net buiten het signaalgebied, waar een kleine overstromingskans is, een woonproject lopende is. Het overige gedeelte dient herbestemd te worden naar een open ruimte functie compatibel met het watersysteem.

4.3 Lopende initiatieven:

Ten noorden van de Rijenweg (buiten het signaalgebied) is een ontwikkelingsproject lopende. In het signaalgebied zelf zijn geen initiatieven gepland. De fiets-o-strade langs de spoorweg richting Herentals is in onderhandeling maar een definitieve beslissing werd nog niet genomen.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

In het kader van de selectie van de signaalgebieden werd een regionaal overleg georganiseerd op 11/09/2014 te Lier waar vertegenwoordiging van de stad was verzekerd door dhr. Gino Verbiest (stad Lier). Deze selectie werd ambtelijk goedgekeurd op het thematisch overleg op 03/10/2014 (vertegenwoordiging van de stad Lier: Gino Verbiest) en de Algemene Bekkenvergadering van het Netebekken van 12/11/2014 (geen vertegenwoordiging van de stad Lier).

Voor de opmaak van de ontwerp-startbeslissing vond overleg plaats met de stad Lier op 22/05/2015. Volgende personen deel aan het overleg: Gino Verbiest (stad Lier), Bram Van Ballaer (Ruimte Vlaanderen), Ellen Van De Water (Ruimte Vlaanderen), Tine Loomans (Provincie Antwerpen, dienst Ruimtelijke Planning), Elsbeth De Wachter (Provincie Antwerpen, dienst Integraal Waterbeleid), Veronique Kussé (Provincie Antwerpen, dienst Integraal Waterbeleid), Inez Vandevyvere (bekkensecretariaat Netebekken).

Een tweede overleg ter bespreking van de ontwerp-startbeslissing vond plaats met de stad Lier op 01/10/2015. Aanwezigen: Ann Hellemans (stad Lier), Gino Verbiest (stad Lier), Nick Van Hemel (Ruimte Vlaanderen), Veronique Kussé (Provincie Antwerpen), Inez Vandevyvere (bekkensecretariaat Netebekken).

Op 30/11/2015 heeft het college van burgemeester en schepenen zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied.

- De huidige gewestplanbestemming woongebied is niet compatibel met de noden van het watersysteem, waarbij dan, na indijking van de Kleine Nete, voornamelijk berging van regenwater en de overstroombare Lisperloop als hoofdfunctie naar voren komt. De percelen worden herbestemd naar een open ruimte functie compatibel met het watersysteem.

B: maatregelen met behoud van bestemming

- n.v.t.

A: watertoets

- n.v.t.

Instrument:

Een herbestemming wordt gerealiseerd via een gemeentelijk RUP.

Initiatiefnemer:

stad Lier

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Het signaalgebied is grotendeels effectief overstromingsgevoelig en woongebied volgens het gewestplan. Het ringwegtracé, zoals aangegeven op het gewestplan, is niet meer van toepassing. Er bestaat een algemene consensus over de niet ontwikkelbaarheid van het signaalgebied. De stad Lier werkt een visie uit over welke invulling, compatibel met het watersysteem, er wenselijk is.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.